

Жиглей І.В.,

д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту,
Житомирський державний технологічний університет

ЗВІТНІСТЬ З ПИТАНЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЇЇ ОЦІНКА

Світова спільнота знаходиться на тому етапі розвитку, коли недостатньо контролювати лише економічні показники діяльності суб'єктів господарювання та країн в цілому. Дуже важливою та необхідною складовою сучасного господарювання є контроль соціальних та екологічних показників діяльності, а також розподіл результатів господарювання між різними групами заінтересованих осіб, у тому числі розподіл належної частки суспільству, якому в глобальному сенсі належать всі природні ресурси. Розвиваючись у напрямі створення цивілізованого суспільства, слід налагоджувати відповідні взаємовідносини між різними групами заінтересованих у діяльності підприємств осіб у відносинах людина-людина та людина-природа.

Звітування підприємства перед користувачами передбачає задоволення їх інформаційних запитів стосовно особливостей господарської діяльності. Сьогодні як ніколи актуальним питанням є одержання інформації про показники діяльності підприємства в таких напрямках, як: 1) негативний вплив діяльності підприємства на місцеву громаду та природу; 2) показники, які характеризують позитивний вплив діяльності підприємства на місцеву громаду та природу (в тому числі як компенсація спричиненого внаслідок особливостей технологічного процесу негативного впливу).

У кінці ХХ ст. низкою авторитетних міжнародних організацій було розроблено ряд рекомендацій і стандартів щодо складання звітності, яка б тою чи іншою мірою відображала вищезазначені показники. Зокрема, слід виділити Принципи CERES/Valdez (1989 р.), The Global Reporting Initiative (Глобальна ініціатива зі звітності) (GRI) (1996 р.), Sunshine Standards Стандарти Саншайн з надання корпоративних звітів для заінтересованих осіб (1996 р.), AccountAbility 1000 (Підзвітність 1000, AA1000) (1999 р.), United Nations Global Compact (Глобальний договір ООН) (2000 р.), AccountAbility 1000 Stakeholder Engagement Standard (Стандарт з питань залучення учасників (пайовиків) в управління компанією) (AA1000SES) (2005 р.), AccountAbility 1000 Assurance standard (Стандарт з надання впевненості) (AA1000AS) (2008 р.), AA 1000 AccountAbility Principles Standard (Стандарт принципів відповідаль-

ності) (AA1000APS) (2008 р.), SocialAccountability 8000 (Соціальна відповідальність, SA8000) (2008 р.), норма ISO 26000 «Керівництво з питань соціальної відповідальності» (2010 р.). В Україні найбільш поширеними є Глобальний договір Організації Об'єднаних Націй (United Nations Global Compact) (ГД ООН) та Глобальна ініціатива зі звітності (The Global Reporting Initiative) (GRI).

Слід наголосити, що відбувається активний процес наближення вимог до складання звітності в контексті сталого розвитку з боку різних світових організацій. Зокрема, у 2013 р. вийшла четверта версія Керівництва щодо звітності в частині сталого розвитку (G4), якому повинні відповідати всі звіти, які готуються відповідно до GRI, після 31 грудня 2015 р. Керівництво G4 розроблене таким чином, щоб гармонічно поєднуватись з іншими стандартами, а GRI спільно з Глобальним договором ООН, CDP (Проектом вуглецевої звітності (The Carbon Disclosure Project) та Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) розробила та надала рекомендації, як використовувати разом різні форми звітності та стандарти при розробці стратегій соціально відповідальної поведінки та підготовки так званої нефінансової звітності.

Хоча слід зазначити, що назва звітності «нефінансова» не відповідає її наповненню, а більше відповідає тим тенденціям, які склались у підготовці такого роду звітів: інформація представляється лише в описовому вигляді, з наведенням ілюстративного матеріалу, але без жодного фінансового показника. У тих звітах, де представляються певні фінансові показники, найчастіше вони відображають інформацію про витрати на окремі проекти, соціальні інвестиції (за напрямками) та суму сплачених податків. Перші два показники, як зазначено, наводяться лише за *окремими* операціями, що не в повній мірі характеризує діяльність підприємства, а третій показник у будь-якому випадку наводиться ще й у податковій звітності. Таким чином, цих показників недостатньо для оцінки діяльності підприємства в частині впливу на місцеву громаду та природу.

Але в будь-якому випадку оприлюднення соціальних звітів змушує замислитись над роллю, яку суб'єкти господарювання можуть відіграти в суспільному та господарському житті. Чи є це суто технічна операція з боку суб'єктів господарювання, які шукають нові способи суспільної легітимізації, своєрідна стратегія, яка носить назву «приспати ворога»? А може, навпаки, вона відображає ґрунтовні зміни, які походять з філософії функціонування сучасного бізнесу? Практика призвела до необхідності напрацювання більш ретельних стандартів оцінки та порівняння

підприємств з погляду на суспільну відповідальність, для чого необхідно розробити відповідне наукове підґрунтя.

У світі існують певні критерії для оцінки рівня корпоративної соціальної відповідальності, представлені фондовими та нефондовими індексами корпоративної соціальної відповідальності. Найпоширенішими фондовими індексами корпоративної соціальної відповідальності є: Dow Jones Sustainability Indexes (DJSI); група індексів, створених KLD Research & Analytics (Domini Social Index (DSI 400), Large Cap Social Index (LCSI), Broad Market Social Index (BMSI), KLD-Nasdaq Social Index (KLD NS Index); FTSE4Good. Нефондові індекси корпоративної соціальної відповідальності призначені для порівняльного позиціонування. До них, зокрема, належать: Corporate Philanthropy Index (CPI); Social Index by Danish Ministry of Social Affairs (SI); Bloomberg ESG (environmental, social and governance) 3000 global index; Environmental Sustainability Index (ESI).

В Україні у червні 2011 р. Центром «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» започатковано дослідження підприємств за Індексом прозорості та підзвітності компаній, до кого можуть потрапити лише ті великі і публічні компанії, які мають веб-сайт. У подальшому проводилась оцінка діяльності компаній за окремими видами економічної діяльності (банків, фармацевтичних компаній, ІТ-компаній тощо). Це перший крок до можливості порівнювати компанії за критерієм їх внеску в сталий розвиток економіки, але необхідно проводити активну роботу щодо збільшення кількості фінансових та інших параметричних показників.

УДК 336.22

Загородній А. Г.,

к.е.н., професор, професор,
завідувач кафедри обліку та аналізу,

Оліховський В. Я.,

здобувач, асистент кафедри обліку та аналізу,
Національний університет «Львівська політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННІ

В умовах сьогодення актуальним є питання оптимізації сплати податкових платежів. Використання принципів, методів та інструментів податкового планування дає змогу контролювати ви-